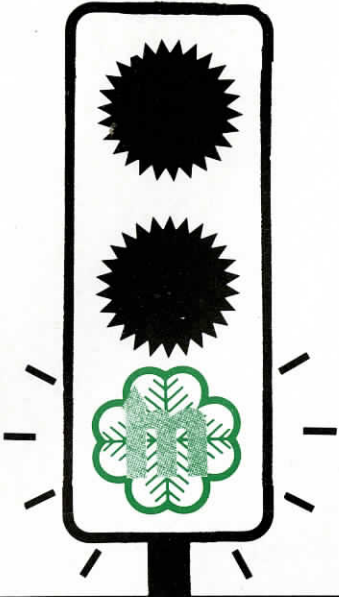

Grönt Ljus

nr 1/83

Läs om:

- din framtid
- femte kärnkraftverket
- politiker och konstnärer

m.m. m.m.

Mittenförbundet

- partipolitiskt obunden, student- och skolelevsorganisation
- grundat 1971
- förbundet arbetar för ett samhälle i ekologisk balans, för lokalsamhällen
- tog redan i början av 1970 talet avstånd från kärnkraften
- vill införa mjuka värderingar i samhällspolitiken
- ordförande: Kim Sirenus
- generalsekr. Irina Losinkij Kovanko
- kansli Bulevarden 7, tel: 90-602541
- lokalavdelningar i de flesta högskolorna, samt skolelevsverksamhet
- observatör i Nordiska centerungdomens förbund (NCF)

Här ser vi förbundets stöttepelare in action: fr. v. gen.sekr. Irina Los Kovanko, viceordf. Lotta Aschan och ordf. Kim Sirenus.

GRÖNT LJUS – ÄNTLIGEN !

Den minnesgoda mitteniten erinrar sig måhända den för ett par år sedan utlysta **namntävlingen** för förbundets tidning, som på den tiden hade det dötrista namnet mitteninfo.

Idag är tävlingen lyckligen avgjord. Tidningen heter GRÖNT LJUS! Vem som kläckte det vinnande förslaget är omöjligt att avgöra, eftersom de ca 150 förslagen inflöt (ja just det, flöt) under en av förbundets flytande rinnande, kluckande, bubblande julfester.

Juryns arbete baserade sig sedan till övervägande del på uteslutningsmetoden.

- Sumpråttan, nej. Myskoxen, nej.

Vrålapan, nej. Visst är vi ju för naturen och så, men ändå ---

- Då är ju Grönsaken lite bättre. Men Gurkan --- Och Mosstället är inget vidare heller. Vissst är dom ju GRÖNA men --- eller vad sägs om Sallatsbladet?

- Nää --- och Kålroten, den är ju inte ens grön.

- Dethär då? Organet - vad sägs om det? För att inte ta det härliggande Kalsongen?

Etc, etc. Så det blev alltså GRÖNT LJUS då.

VAD ÄR GRÖNT LJUS?

Jo, Grönt Ljus är just precis det (enda) vi mitteniter så länge har saknat - ett debattforum. Vem har inte

då och då drabbats av en förskräcklig lust att gripa till pennan och utveckla en idé som plötsligt slagit rot i ens skalle. En ideologisk idé, en konstnärlig idé, en humoristisk idé ... som man gärna skulle delge alla andra mitteniter.

Vad har man gjort då? Skrivit till Svensk Framtid - för alla moden? Till Studentbladet - för alla hankeiter?

Till Husis - för alla landets svenskspråkiga pensionärer? Nej, nej, på sin höjd har man plockat fram sin egen trista gamla dagbok och skrivit bara för sig själv.

Men nu är det slut på detta navelskåderi. En ny utväg öppnar sig för den debattglada mitteniten - GRÖNT LJUS!

GRÖNT LJUS alltså - för alla konstruktiva, progressiva, kärnkraftsovänliga, fredssträvande, demokratiska, feministiska (sorry Sukka), decentraliserade, människonära, humanistiska debattinlägg och artiklar!

Hälsningar

Lena Brunström & Bill Östman
redaktörer

GRÖNT LJUS -organ för Mittenförbundet

Redaktörer: Lena Brunström
Bill Östman

Renskrivning: Irina Los Kovanko

Teckningar: Monika Vikström

Ansvarig utgivare: Kim Sirenius

Tel. till redaktionen: 90/602541

DATORSAMHÄLLE

– FRAMTIDSSAMHÄLLE!

Datorerna finns överallt. Vi kan inte älska eller hata datorerna. Ingen går omkring med märken: Datorer - nej tack! Datortomografin, ett nobelpris i medicin lindrar lidande. Kryssningsrobotar, en annan tillämpning i spetsen av datorutvecklingen hotar livet. Vi lever i ett informationssamhälle, på gott och ont.

"Om du står vid Hopavågen, en fjord utanför Trondheim, och visslar kommer stora fiskstim upp till ytan och fram till stranden. Torsken förbinder visslingen med utfodring. I ett gigantiskt norskt forskningsprojekt har man med hjälp av datorer och modern elektronik klarlagt torskens, makrillens och gråsejens beteende. Det har visat sig att drivkrafterna bakom fiskens vandringar är enkla att förstå. Fem faktorer som påverkar fiskens förflyttningar i världshaven är bundna till fysiska egenskaper, tre till psykiska. I varje ögonblick "optimerar" fisken tillgången på föda, temperatur, sexuell spänning etc. och rör sig sedan i största välbefinnandets riktning. Ett uppträdande som ganska långt går igen hos den västerländska människan. Avsikten med denna heldatoriserade fiskskötsel är att uppnå ett mera "rationellt" utnyttjande av knappa resurser, förhoppningsvis till alla människors fromma. Men är det inte så att detta fiskesamhälle med sitt datoriserade välbefinnande också ger oss en idémässig antydning om vårt eget framtida människosamhälle?"

"Den är ljusblå för pojkar och rosa för flickor, 1984 års julklapp. Den är helt ofarlig enligt lek konsulenter, den går inte att svälja och knapparna är av touch-typ. Storleken, liksom innehåll och utseende är inspirerad av de gamla sagoböckerna. Detta är 80-talets hemdator för 3-8-åringar som kommit lagom till julen 1984. Sagodosan. När barnet trycker på den röda knappen hälsas det välkommen till en liten sagostund, givetvis med pappas eller mammas egen röst som tidigare har

Längs håltremsan mot framtiden.

programmerats in. Enligt den med-sända broschyren har många amerikanska föräldrar skaffat sig två sagodosor, en inställd på mammas röst och en på pappas. När barnet valt saga startar sagoberättandet till rörliga bilder. Efter en stund

Morgondagens leksaker är inte såhär enkla.

kommer sagofiguren fram till en grotta. 'Ska vi gå in?', frågar rösten. Detta är enligt många pedagogiska experter det fantastiska med sagodosan. Den aktiverar barnet. Barnet bestämmer självt över hur sagan ska fortlöpa. 'Död åt de gamla auktoritära sagoberättarna' menar de verkligt radikala. Andra säger att sagodosor är elektroniskt morfin och att meningsfull sysselsättning kräver mänsklig samvaro. Hursomhelst, tekniken finns redan, idag 1983."

Det här var två citat ur Chalmers-professorn Lars Kristianssons bok "Datorer, modeller, verklighet". Lasse Kristiansson är professor i informationsteori och en av världens kanske främsta debattörer inom genren "datasociologi". Lars Kristiansson föreläste vi CUF:s (Centerns Ungdomsförbunds) högskolekonferens i Söderköping, Sverige den höst och stod för konferensens i särklass mest intressanta inlägg. Under tecknad och alla andra finländare på plats kunde bara konstatera att datadebatten i Finland ännu trampar i barnskorna.

Informationen och människan

När Descartes för 350 år sedan formulerade en analytisk geometri lade han grunden till förståelsen och utnyttjandet av tre makroskopiska krafter. I fortsättningen gav Newtons lagar kompletterade med Maxwells ekvationer och Einsteins atomkrafter människan en "muskelhjälp" som hon inte var sen att utnyttja. 1945 hade muskelhjälpen blivit så stor att två japanska städer kunde förintas inom bråkdelen av en sekund. Mänskligheten lärde sig att det gäller att förstå konsekvenserna av muskelhjälpen. Det dög inte längre att lära sig genom försök och misstag.

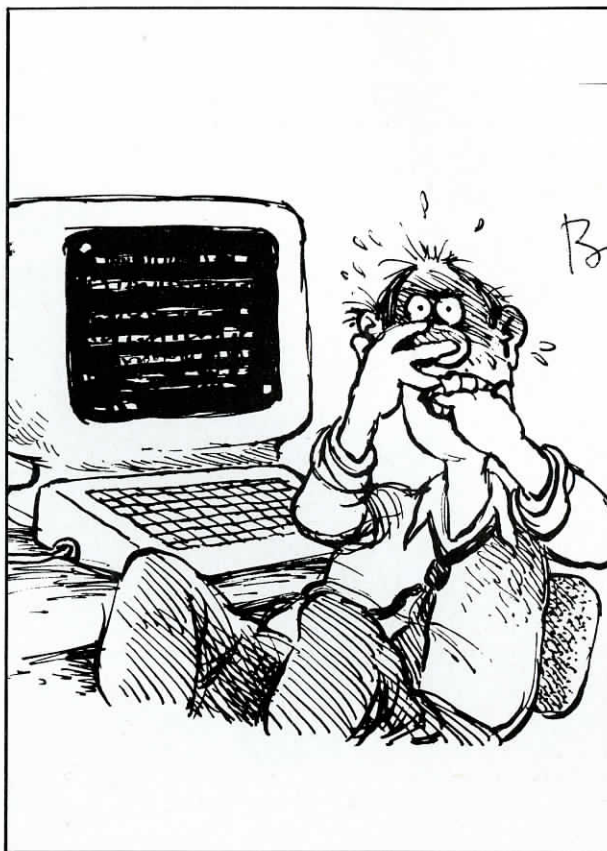
1948, tre år efter bomben, publicerades en ny avhandling: "En matematisk teori om kommunikation". Med stor matematisk elegans definierades begreppet informationsbit, eller helt kort bit. I varje sekund blir varje människa överöst med miljontals "bits", bara genom att t.ex. lyssna på fågelkvitter eller titta på

TV.. Ungefär 50 till 100 bits per sekund är dock det mesta en människa klarar av. Det gäller alltså att sålla informationsbitarna högeffektivt. "The magic number seven plus or minus two" heter en artikel som publicerades 1957. Där påvisas människans svårigheter att fatta vettiga beslut ifall beslutsunderlaget överstiger sju plus minus två faktorer. Stiger antalet faktorer blir resultatet ofta handlingsförlamning eller irrationella beslut. Datorerna har gett oss "tankehjälpl". Genom att programmera datorer med modeller av verkligheten kan vi kontrollera ofattbara mängder kunskap och information. Den tekniska utvecklingen har först gett oss muskelhjälpl, sedan tankehjälpl. Nu skulle vi behöva känslöshjälpl. Vår västerländska kultur har problem.

Vi kan inte älska eller hata datorer. Ingen går omkring med märken: Datorer - Nej Tack! Det går inte att ordna en folkomröstning om datorerna. Datorerna finns överallt. Datortomografin, ett nobelpris i medicin, lindrar mänskligt lidande. Kärnva-
penrobotar är en tillämpning, som representerar spetsen i datorutvecklingen. På 1800-talet mättes maskinernas kraft i hästkrafter och det tog flera veckor att få över ett bud över Atlanten. Idag mäts kraften i Terawatt (= 1 000 000 000 000) och tiden i nanosekunder (miljarddels). Mängden lagrad information växer explosionsartat. Vi lever i ett informationssamhälle.

Datormodeller och verklighet

Brakar du äta upp matsedeln på krogen? Nej, fast du är hungrig vet du ju skillnaden mellan ordet (modellen) potatis och verklighetens potatis. Det gamla skämtet om korpralen och mannarna i skogen har sina allvarliga aspekter: "Kamrater, om ni under manövern gång märker skillnader mellan kartan och terrängen så kom ihåg att det är kartan som gäller!" I datorsamhället är det livsviktigt att kunna skilja på modeller och verklighet. Människan har alltid gjort modeller av den verklighet hon lever i. Datorerna har gett henne möj-

Vi kan inte älska eller hata datorer...

ligheten att föra modellerna till fulländning. Datorerna är våra profeter, våra "superexperter". Kan vi lita på expertdatorn?

Metereologernas datormodeller förutsäger vädrets utveckling fem dagar framåt med stor säkerhet. Det är lätt för var och en att jämföra väderdatorns utsaga med verkligheten, att se om den är sann eller inte. Hur är det med en samhällsmodell, som används som grund för planeringen av vårt framtida samhälle. Vi erinrar oss att datormodellen kommit till eftersom människan inte i sitt beslutsfattande kan ta hänsyn till alltför många faktorer. När datorn optimerat färdigt behöver kommunalpampen/ministeriebyråkraten/politikern bara säga: "Våra datormodeller säger att det är såhär, och därmed basta."

Tänk om modellen inte är sann. En datormodell innehåller förstås fakta, vilket alla som stöder sig på datormodeller aldrig glömmer att påpeka. OK, fakta är fakta, men en datormodell

innehåller förutom exakta matematiska formler och naturlagar också empiriska fakta som kan ändras med tiden. Men det värsta av allt, eftersom en dator bara förstår bits, alltså ettor och nollor måste också kvaliteter och värderingar kvantifieras för att vår samhällsmodell ska kunna ge värdefull stöd för beslut. Kanske resultatet av modellkörningen beror mera av vilka värderingar och kvantifierade kvaliteter som matats in än av formlerna och naturlagarna. Kanske modellen innehåller femton år gamla värderingar eller fel mätt kvalitet. Hur ska känslor kvantifieras, hur ska man uttrycka arabernas 60 ord för kamel och eskimåernas 40 ord för snö som ettor och nollor. Det gäller att komma ihåg att datormodeller, allt från räknedosans sinusfunktion till statliga centraldatorns helhetsoptimerade samhällsmodell bara är redskap och bör uppfattas som redskap. Besluten ska fattas av människan.

Vad är mänskligt - vad är inte?

Det här var bara början. Man borde

diskutera databrottslighet, datorernas inverkan på sysselsättningen och på arbetets kvalitet, datorsamhällets sårbarhet och farlighet (t.ex. fel i stormakternas strategiska försvarsprogram som styr alla världens kärnvapenrobotar), artificiell intelligens mm., mm.

Vi kan inte stoppa informationssamhället och datorerna. Det räcker inte heller att säga "vi måste styra datatekniken". Vi måste ta oss en grundligare funderare på vad som är mänskligt, vad som är den stora skillnaden mellan människa och en kall logikmaskin, och lära oss att leva med den oändligt effektiva förlängning till den logiska halvan av vår hjärna vi lyckats skapa oss.

Bill Östman

VI ÄR MÄNNISKOR!

Vi tar parti, vi dricker idag kaffe, i morgon te!

Cynismen är en medelåldersattityd. Illusionslösheten kan vara aktningsvärd hos dem som haft illusioner, men hos dem som aldrig bekvämat sig att odla sådana är den närmast ett tecken på indolent papegojintelligens.

Den ofta upprepade frasen om nyttan och nödvändigheten av att "inse realiteterna" är en förtäckt uppmaning att ingenting göra eftersom det ändå är omöjligt; händelserna rullar vidare av egen kraft - Ödet styr, m. a.o. Men det som vi kallar realiteter är inte fakta i sig utan vår uppfattning om dem. Faktum, tolkning och värdering är i praktiken ofta intimt sammansnärjda. Att fakta varken är helt subjektiva eller helt objektiva innebär att de är öppna för både diskussion och förändring.

Gränsen mellan konst...

...och politik är inte absolut.

Genialt och medelmåttigt

Det är naturligtvis ingen mening i att byta ut Gud mot Människan. Det högsta och det lägsta - det djävulska och det gudomliga - det geniala och det medelmåttiga - är abstrakta och tillspetsade egenskaper som vi bör försöka undvika i politiken. De är dimensioner där vissa drag renodlas: Utställningsmontrar för människans möjligheter och misslyckanden. En individ som förkroppsligar sådana drag är osmältbar för massan, men också han dricker någongång vatten, går och lägger sig tidigt, köper ett par nya strumpor.

Blanda inte samman konst och politik. De har samma ämnen, de utgår från samma material: människan och hennes handlingar, strävanden, förhoppningar, tankar, känslor, värderingar. Men politikern kan inte satsa huvudlöst - då kan det hända att han förutom sitt eget riskerar också många andra huvuden - han måste inse att också de ståndpunkter han inte själv omfattar kan vara berättigade. Han måste lyssna på förnuftet, konstnären lika mycket på öförnuftet.

Bort från ideologierna!

Nu är det tid att frigöra sig från ideologierna. Så länge man utgår från en dogm som man anser sann eller nästan sann, är det svårt att tänka självständigt och skapande. Ideologier är hypotetiska strukturer modeller som kan och skall förändras och blandas ihop.

Konsten leder inte till direkt handling och sällan till direkt påverkan. Däremot ger den, bland annat, en möjlighet att testa tankar och värderingar. Konstupplevelsen har alltid ett stort individuellt element; var och en söker bekräftelse på eller kritik av sina egna övertygelser. Den är stimulerande, den kan leda till tankemässiga utsvävningar som vi inte tillåter oss

inom handlingslivets sfär. Det ger en illusion av sanning när den låter oss finna tankar och känslor som vi inte vågat/kunnat/haft tid att bli medvetna om.

Samhällsutopier

Dårskaper och grymheter är inte farliga i konsten - det mänskliga psykets avigsidor blir inte värre av att blottas. Samhällsutopier skall inte dömas enligt möjligheterna till förverkligande utan enligt de värden de förespråkar.

Konstens politiska sida: vad längtar vi efter, vart söker vi oss? I praktiken är gränsen mellan konst och politik inte absolut (det omöjligas politik/det möjligas konst?). Goethe var geheimeråd och diktare. En konstnärs likgiltiga förakt för politikens geschäft är beklagligt; varken mer eller mindre beklagligt än en politikers överseende småleende när han konfronteras med konstens harmlösa tidsfördriv.

Någonstans vill vi bli omskakade? Hellre ett sprängt medvetande än en sprängd stad.

PvB

INSÄNT

Buuu för SFP!

"Homosexualiteten är ett hot mot mannens naturliga aggressivitet, och därmed mot den rådande samhällsordningen".

Dethär är kontentan av Asser Stenbäcks (kristl.) budskap till sina väljare, uttryckt i lltalehti för någon vecka sedan. Vi måste alltså bekämpa de homosexuella, se till att de fråntas sina mänskliga rättigheter, att de isoleras och tillintetgörs i samhället.

Är detta humanitet, tolerans, vidsynhet? Nej, definitivt inte. Och ändå är det just med DE KRISTLIGA som SFP ingått valförbund i Helsingfors! SFP som på sin partidag godkänt en motion om de homosexuellas rätt till jämlik behandling i samhället.

Situationen är alltså följande: Om du ger din röst åt SFP i Helsingfors, underlättar du samtidigt Asser Stenbäcks inval. Valförbundet Kristliga - SFP får sannolikt endast 2 riksdagsmän. Om en av dem är Asser, har din röst gått direkt till en av humanismens största fiender i vårt politiska liv.

Bäst att hålla SFP på avstånd! Annars har du snart konservatismen och intoleransen Nära Dig!

sign. "Grön av ilska"

Baksmälla för fredsrörelsen?

Fredsmarscherna under FNs nedrustningsvecka samlade hundratusentals människor till en demonstration för fred. Det förefaller som om fredsrörelsen vuxit sig till en avgörande samhällskraft, och intresset bara ökar!

Även om fredsmarschdeltagandet i höstas var glädjande högt får man ändå inte stanna upp i beundran för sig själv. Det finns annars rätt stora risker att det går för fredsrörelsen som det gick för en kille under ett stort fredsseminarium i somras. Allt var bra och trevligt under kvällen med spel och dans och sång, men när morgonen kom vaknade han sur och vresig och var trött på det här med fred, för han hade slarvat bort sin jacka med plånbok, biljetter och annat.

Baksmälla för fredsrörelsen?

Hur kan man hindra fredsrörelsen från att ur sitt lyckorus falla ner i en bedövande baksmälla? Kan vi undgå det öde som mötte fredsrörelsen före första världskriget, då den vid krigsutbrottet föll i en djup depression och tvivel på sitt eget inflytande. Visst går det, men här går utmaningen vidare bl.a. till politiskt verksamma grupper. Det är av stor betydelse hur de tar upp dessa frågor, om de understöder dem eller inte.

För Mittenförbundet är det ju speciellt en uppgift att fördjupa diskussionen om våra relationer till tredje världen och att poängtera fredssträvandenas meningslöshet, såvida man inte får de nuvarande u-länderna med som jämbördiga parter. Ökar tryggheten i världen om vi lyckas skapa en kärnvapenfri zon i Norden, när 3/4 av krigen under senaste årtiondena försiggått i u-länderna?

En fråga om demokrati

I och med detta är vi inne på den globala resursfördelningen och detta är ju en gammal fråga för Mitten. Men det skulle alltså gälla att fortsätta diskussionen och placera in den i nya sammanhang.

En viktig fråga till, som också intimt hör samman med fredsarbetet, är frågan om demokrati. Vad är demokrati? Vad innebär det att alla människor är jämlika! Vad innebär detta inom Mittenförbundet? Vad innebär det i vår närmiljö? Vad innebär det inom fredsrörelsen? Jämlika i avseende på vad då? Behov, förtjänst, nytta??

Frågan om vad som är demokrati har inte analyserats särskilt mycket inom Mittenförbundet, ändå är den av stor betydelse för alla visioner av lokalsamhället.

Stöd fredsarbetet och för de fundamentala ideologiska frågorna vidare!

Renata Svedlin

Vem vinner – vi eller dom??

GE OSS EN CHANS!

Busfrön som blir samhällsdugliga medborgare, kriminella ungdomar som blir balanserade och engagerade – hur går det till? Lösenordet heter SAMFUNDSFOSTRAN!

Samfunds- eller kollektivfostran inleddes i öst och i väst vid helt skilda tidpunkter, - i öst redan på 20-talet och i väst på 70-talet. Trots detta hävdar den andlige fadern i Finland, Kalevi Kaipio, att han format sin idé utan vetskap om Anton Makarenkos verksamhet i Sovjetunionen. Detta är fullt möjligt, så jag tar inte ställning i frågan.

Sovjet på 1920-talet

I och med revolutionen splittrades många familjer och man har beräknat att det i början av 1920-talet fanns 7 miljoner vilda och hemlösa barn i landet. Med tanke på dessa barn grundades arbetskolonier. Anton Makarenko blev ledaren för en av dem i Ukraina.

Målet för kollektivfostran

Makarenko grundade sin uppfostringsteori på den marxistiska teorin. Målet för hans metod var att de starkt försummade barnen och ungdomarna skulle utvecklas från kriminella våldsverkare till funktionsdugliga, engagerade, välbalanserade socialistiska människor. Han var övertygad om att onormalt beteende beror på barnets dåliga förhållande till sin omgivning och inte på barnet självt.

Makarenko kritiserade pedagogiken; fann den ha gett upphov till tankar och texter, men inte alls någon metod eller logik för att klara av en lymmel eller en brottslig ungdom.

Målet med "programmet för den mänskliga karaktären", som han kallade sin metod, var bl.a. yrkesutbildning, plikt och hederskänsla, politisk medvetenhet, disciplin, förmåga att underordna sig beslut och att leda grupper, uthållighet, organisatörsegenskaper, aktning för kollektivet och kampandan. Målet var att nå allt detta som en egenskap för nuet, men också med tanke på framtiden. Medvetenheten skulle man nå genom praktiskt handlande och inte genom indoktrinering.

Viktigt var också att fostra barnet både som individ och som medlem av gruppen.

Utvecklingsfaser inom kollektivfostran

Enligt Makarenko går utvecklingen i ett kollektiv i tre faser:

1. Först är ledaren den centrala personen, auktoritativ. Fostran sträcker sig över bara ett fåtal delområden av tillvaron.

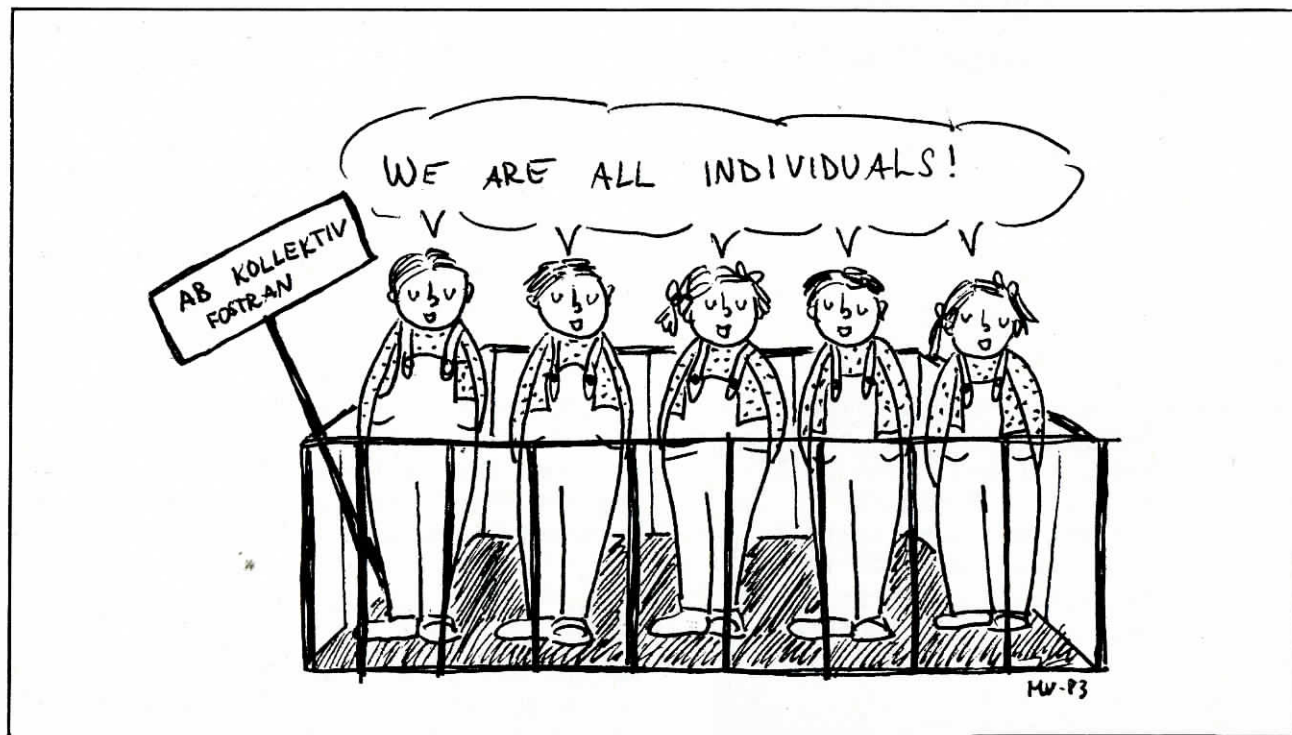
2. Då ledaren börjar få några barn på sin sida, den s.k. förtruppen, underkastas fler delområden av tillvaron pedagogisk disciplin. Aktivisterna visar exempel åt de övriga och försöker få dessa att inse betydelsen av disciplin. Aktivisterna belönas inte med privilegier, utan de förväntas få sin belöning av sin insats för kollektivet.

3. Småningom börjar kollektivet självt kräva disciplin och börjar ställa krav på sig självt. Här börjar den egentliga kollektivfostran, men de tidigare faserna är en förutsättning för detta.

Finland på 1970-talet

Kalevi Kaipio var föreståndare för Jyväskylä pojkhem, ett hem för pojkar med kriminell bakgrund. Beteendeströningarna hos pojkarna var trots vården så stora att personalen fruktade för sina liv. Arbetsglädjen saknades, - man gick bara och väntade på att arbetstiden skulle ta slut.

Situationen kulminerade i ett ultimatum från Kaipios sida: antingen

Medel

Barnens regler för beteendet och sanktioner, bestraffningar, för brott mot reglerna bestäms av kollektivet genom beslut på s.k. allmänna möten. Militanta ritualer (fanfarer, vakturer) är centrala för upprätthållandet av samhörighetskänslan.

Principen är att straffen för en erfaren medlem av kollektivet är strängare än de som ges en yngre medlem. Nya personer kan inte straffas då de inte kan förväntas känna till de regler och normer samfundet ställt upp. Fysiska straff tillåts inte.

Det allmänna mötet består av ledarna och barnen, alla i jämlik ställning. Centrala begrepp i uppfostran är logik, förnuft, rättvisa, pålitlighet och disciplin.

skulle man i hemmet handla efter vissa gemensamma regler eller så skulle pojkhemmet läggas ner och ungdomarna fördelas på olika anstalter ... Man valde det föregående alternativet.

Principerna för samfundsfostran

Principerna för uppfostran och beteende var ungefär likadana i Kaipios samfundsfostran som i Makarens kollektivfostran: gruppen bestämde reglerna och normerna. Centrala begrepp i allt var jämlikhet, sunt förnuft, ärlighet och rättvisa.

Också målen liknade de man uppställt under Makarens ledning. Den stora skillnaden låg i att Kaipio inte har politiska mål för sin uppfostran. Gemensamt är dock att kravnivån skärps med tiden, - detta i syfte att motive-

ra ungdomarna till allt bättre prestationer. Bestraffningsgrunderna var gemensamma.

Aggressioner var förbjudna. Man kan gott konstatera att man ställde höga krav både på ungdomarna och på ledarna.

Vid sidan av de politiska olikheterna var även det militanta inslaget en sak där det förekommer meningsskiljaktigheter mellan Makarens kollektivfostran och Kaipios samfundsfostran.

Minskat våld

Kaipio samarbetade med psykologen Kari Murto. Tillsammans har de hållit flere kurser i samfundsfostran för olika slag av yrkesuppföstrare. På detta sätt har även andra vårdanstalter inspirerats att pröva metoden i sin verksamhet. Vid sidan om dessa har också vissa av Helsingfors stads klubblokaliteter, Håkansböle bibliotek, dag-, barn- och vårdhem runtom i landet inlett denna verksamhet.

Gemensamt för dessa är att man upplevt samfundsfostran som en givande metod. Faktum är att oroligheterna och våldet från barnens och ungdomarnas sida har

minskat som en följd av att de fått delta i beslut som berör dem och ta ansvar för sitt handlande. Samtidigt upplever man det positivt att barnen aktiverats. Lätt har det dock inte varit att övergå från oorganiserad och uppifrån styrd verksamhet till demokratiskt planerat handlande.

Motsvarande åsikter om disciplinära problem och passivitet pga alienation, bristande möjlighet att påverka beslutsfattandet och situationer där man inte får möjligheter att ta ansvar finns också i skolvärlden. Därför har man nu med intresse gått in för ett försök med samfundsfostran också där.

Forskning i Helsingfors

Ett forskningsprojekt pågår för tillfället i några finskspråkiga skolor i Vanda och i Helsingfors. Detta sker inom den sociologiska institutionen vid statsvetenskapliga fakulteten i Helsingfors. Projektet har pågått sedan år 1980 och väntas ta slut nästa vår. Ännu är det för tidigt att dra långtgående slutsatser om resultatet, men det verkar som om oroligheterna skulle ha minskat, samarbetet mellan lärarna och eleverna skulle ha blivit bättre och trivseln ökat under dessa år. Det är inte omöjligt att samfundsfostran i modifierad form skulle kunna vara bra i skolvärlden idag. Metoden kräver en hel del intresse, engagemang och energi, men kan å andra sidan förbättra trivseln och minska en del av problemen mellan eleverna och lärarna - ja till och med hindra en del av dem att uppstå.

Terry Grahn

Källlitteratur:

Kaipio, Kalevi: "Antakaa meille mahdollisuus", Gummerus, Jyväskylä 1977

Kaipio, Kalevi - Murto, Kari: "Toimiva yhteisö", Gummerus, Jyväskylä 1980

Broström, Stig: "Makarens kollektivuppföstran och nutida gruppedagogik" Lund 1981

— Aj sidu, har du skaffat dej en gungstol?

— Jo, läkarn sa att jag måste få lite motion.

Finland stöder

Sydafrikas apartheid!

De vitas paradiset – de svartas helvete.

Apartheidpolitiken i Syd-Afrika skyr inga medel för att förtrycka de svarta och beröva dem deras mänskovärde. Mittenit – känn ditt ansvar! Du har ännu god tid på dig att vara med i ANC-kampanjen, som pågår hela året.

Syd-Afrikas befolkning uppgår till 26 miljoner invånare. Den färgade folkgruppen utgör 22 miljoner och den vita endast 4 miljoner. Trots detta behärskar den vita minoriteten allting i samhället. Regimen har medvetet utvecklat ett system, som går ut på att helt förtrycka den svarta befolkningen och på så sätt få billig arbetskraft.

ANC-
kampanjen
postgiro:
1792 46-9

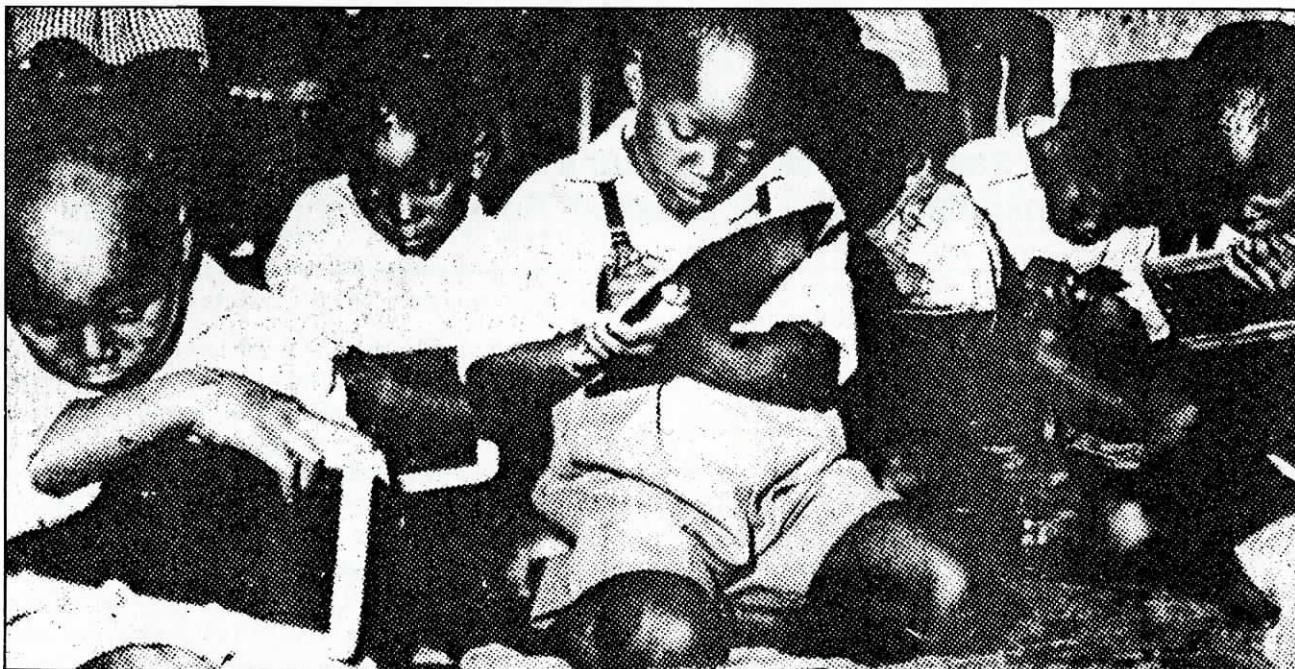
Syd-Afrika är ett rikt land, med otroligt stora naturrikedomar – silver, guld, legeringsmetaller o.dyl. Landet kan dessutom exportera livsmedel, vilket ju inte är allt för vanligt i Afrika. MEN – samtidigt svälter 1/3 av den egna befolkningen och barndödligheten är en av de högsta i världen. Syd-Afrika är de vitas paradiset men de svartas helvete.

Rasåtskillnadssystemet, apartheidpolitiken har förverkligats genom stiftandet av en mängd lagar för att isolera den vita befolkningen från den svarta och genom att hålla den svarta på en låg utbildningsnivå. Skollagen t.ex. förordnar om olika undervisning för svarta, vita och färgade barn. Samhället satsar 10 (!) gånger mera pengar på ett vitt barns skolning än på ett svart barns. De överflödiga, dvs sjuka, gamla och småbarn, skickas till reservat i de torraste delarna av landet med sgs obrukbar jord, där de får klara sig så gott de kan – med andra ord inte klara sig alls. En stor del av folket i dessa bantustaner dör i svält och sjukdomar.

Den arbetsföra befolkningen placeras i ghetton utanför industristäderna, män och kvinnor bor givetvis i skilda baracker. En hustru får i allmänhet träffa sin make en gång om året – 72 timmar! Denna tid beviljas bara för att paret skall "producera" billig arbetskraft åt landet. Detta omänskliga system upprätthålls tack vare en stark poliskår och en effektiv armé. Årligen arresteras drygt 900.000 svarta för "brott" mot främst passlagarna och "terroristlagen" – den sistnämnda är så diffust formulerad att praktiskt taget vem som helst kan arresteras på basen av den.

Landets ekonomiska kapacitet uppnås tack vare de många utländska investeringarna i landet, bl.a. Sverige har många stora anläggningar där (Alfa Laval, Atlas Copco, LM Ericsson, Sandvik, Electrolux m.fl.). Varje mark som ett land importerar för är också ett direkt understöd till apartheidregimen. Fiñlångs import från Syd-Afrika var i fjol 93 miljoner mark.

slutet om att använda de medel som NCF samlar in till just ett bibliotek har gjorts i samråd med ANC, då de anser att UTBILDNINGEN av de svarta barnen är den viktigaste faktorn för att ännu effektivare kunna påverka de vita beslutsfattarna i Syd-Afrika, samt att få andra länder att inse hur förkastligt det är att samarbeta med ett land som

Apartheidpolitiken har bidragit till att hålla den svarta befolkningen på en låg utbildningsnivå.

Man kunde fortsätta länge att berätta om hur miserabelt den svarta befolkningen i Syd-Afrika har det, men av utrymmesskäl måste vi begränsa oss. I stället vill vi påminna er om att VI ALLA nu har en möjlighet att göra någonting för att underlätta situationen för dessa människor. Nordiska Centerungdomens Förbund, NCF, genomför nämligen en kampanj till förmån för befrielse i Sydafrikanska republiken, ANC (African National Congress). I denna kampanj deltar givetvis också Svensk Ungdom och Mittenförbundet. Målet för kampanjen är att insamla medel för byggandet av ett skolbibliotek i ett sydafrikanskt flyktingläger i Tanzania.

Flyktingsläget upprätthålls alltså av ANC som motarbetar apartheid sedan 1912, men som förbjöds av den sydafrikanska regimen år 1960. Be-

på ett så brutalt sätt bryter mot de mänskliga rättigheterna.

Mitten och SU har lovat att bidra med minst 25.000 Fmk, vilket vi under år 1983 skall samla in genom olika aktioner och tillställningar. Hittills har kampanjen inbringat ca 10.000 mk. Fortsätter vi i samma takt kommer vi säkert att överstiga summan, vilket ju skulle vara önskvärt. Samtidigt kan kampanjen ses som ett aktivt ställningstagande mot apartheidpolitiken.

För närmare information om Syd-Afrika och kampanjen, kontakta Mona Selenius på SU (tel.: 90/648974) eller Irina L.-Kovanko på Mitten (tel. 90/602541)

Kärnkraft - tja tack

Philip Hildén inledde sakkunnigt om energifrågor på mittenförbundets februarimöte. Samtidigt fick mitteniterna en chans att känna SFP på pulsen i kärnkraftsfrågan. Läs Elisabeth Rehns svar och bedöm själv!

Vad vet experterna?

Philip Hildén behandlade i sin inledning mest statens planer i fråga om energipolitiken och speciellt det Energipolitiska rådets arbete under senaste tid.

En slags föregångare till dagens Energipolitiska råd, där Philip Hildén också är medlem, var den Energipolitiska delegationen. Denna delegation som tillsattes i början av 70-talet, bestod av experter från olika statliga organ. Dessa gjorde år 1972 en prognos över energiförbrukningen. Det har visat sig att denna av experter uppgjorda prognos i praktiken slagit 50 % fel. Samtidigt uppgjorde Natur och Miljö en liknande prognos som idag förverkligats nästan till 100 %. Man kan fråga sig hur det är möjligt att s.k. "vanliga medborgare" lyckas så mycket bättre än experterna i en sådan här fråga. Man kan endast dra den slutsatsen att man inte skall tro experter i allt.

År 1977 tillsattes det nuvarande Energipolitiska rådet. Det består av 15 parlamentariskt valda personer (alla män förtillfället!) och 8 experter som har närvarorätt. Rådet som lyder under Handels- och Industriministeriets energibyrå, gjorde upp sitt första energipolitiska program år 1979. Ett nytt energipolitiskt program har gjorts i slutet av 1982 men det har ännu inte lagts fram för statsrådet. De planer om användningen av olika ener-

gikällor och om sparande som fanns i programmet från 1979 har förverkligats bra, t.o.m. för bra enl. Neste och Imatran Voima.

Vedspisens undergång

De flesta är ense om att Finland idag har ett överutbud på energi. För oljans del är detta säkert ett tillfälligt fenomen. Trots att oljans pris tenderar att sjunka, kommer den knappast att sjunka ens nära 1973 års nivå då oljan kostade 1/5 del av vad den kostar idag.

Idag diskuteras mycket s.k. alternativa, inhemska energikällor som alternativ till de traditionella; olja, el mm. Problemet med de alternativa energiformerna är att det saknas ett fungerande distributionsnät, vilket oljan och elenergin har. Finns det t.ex. lika många ställen där det säljs torvbriketter el. dyl. som det finns bensinstationer. Ett annat viktigt problem är att man långt saknar bra teknik. För 20 år sedan fanns det teknik för t.ex. vedeldning, men idag håller denna kunskap på att gå förlorad. Som exempel kan man nämna att man förr mycket ofta hade centralpannor som eldades för hand av en gårdkarl. Idag skall eldningen nödvändigt ske automatiskt.

Bluff och lögner

Energipolitiska programmet tar också upp energibolagens roll i sammanhanget. Man konstaterar att energibolagen är som en stat i staten. Orsaken till att de fått en så stark och självständig ställning ligger mycket långt i det faktum att de är organiserade som privata aktiebolag. Som aktiebolag har de ju full rätt att sälja och marknadsföra sina produkter; främst elenergi och olja. Det är idag överproduktion på dessa produkter (främst el) varför energibolagen försöker sälja dem enligt vanliga marknadsföringsprinciper. Man säljer energi till rabatterat pris till större energikonsumenter, t.ex. storföretag och kommuner, för att dessa skall anse det mera lönsamt att använda el än andra, alternativa källor.

Vilken ställning tar man då i programmet till kärnkraften och dess eventuella utbyggande? Imatran Voima och andra energibolag försöker intala beslutsfattarna och allmänheten att man redan idag måste ta ställning till frågan om ett nytt femte kärnkraftverk. I denna fråga intar programmet en återhållsam ställning, liksom också i frågan om kärnkraft och speciellt i frågan om ett femte kärnkraftverk. Man konstaterar att det redan idag existerar överkapacitet av elenergi. Därför behöver man inte besluta i denna fråga

förrän senare. Enligt statistiken hör Finland dessutom till de länder som använder mest energi i världen, beräknat per person. Klara orsaker till detta finns. Vi har t.ex. ett kallt klimat och en mycket energikrävande skogs- och pappersindustri.

I ovannämnda motiveringar i programmet utgår man ifrån att tillväxten i BNP inte är större än idag.

Då man diskuterar detta program och andra liknande papper måste man komma ihåg vem som har gjort besluten och hur. I praktiken är det mycket få personer som ligger bakom ett program som detta. Många beslut görs vid kaffebordet och ofta får experter sista ordet. Detta händer dels då beslutsfattarna inte kan komma överens och dels då det är fråga om mera komplicerade problem.

Alternativ forskning

Förutom det ovannämnda Energipolitiska rådet har också den S.k. Delegationen för elenergiförsörjning funderat på dessa energipolitiska frågor. I en utredning som sträcker sig fram till år 1993 utgår de ifrån en 3 procents tillväxt i BNP. Man kommer till slutsatsen att den nuvarande kapaciteten räcker till år 1990. Eftersom det tar 5-8 år att bygga och planera ett kraftverk

Vår åsikt – NEJ TACK!

måste det således redan idag beslutas i frågan. Det mest förmånliga alternativet är enligt utredningen ett kärnkraftverk. Denna utredning utgår ifrån ett exakt 1000 MW större energibehov än vad det Energipolitiska rådet utgår ifrån i sitt program. Det lustiga i situationen är dessutom det att endel personer suttit med och utarbetat både denna delegations utredning och samtidigt jobbat med i det Energipolitiska rådet.

I slutet av sin inledning kom Philip Hildén med flera egna åsikter om hur man borde sköta dessa viktiga energifrågor. Det viktigaste idag är att man aktivt satsar på forskning kring nya alternativa energikällor. Används hälften av alla de medel som skulle behövas för att bygga ett kärnkraftverk till forskning. Redan det skulle betyda enormt mycket.

SFP:s åsikter

ELISABETH REHN fortsatte efter detta med sin inledning där hon speciellt behandlade SFP:s riksdagsgrupps åsikter i energipolitiken. Riksdagsgruppen är helt enig om att inga beslut i viktigare energipolitiska frågor får göras över riksdagens huvud. I detta sammanhang måste man komma ihåg att undvika för stor experttilltro. Det är alltför lätt att lita på experter i svåra och viktiga frågor.

Idag har vi en överproduktion av energi på 22%. Bl.a. detta har lett till att riksdagsgruppen har en negativ inställning till ett femte kärnkraftverk. I stället för att bygga nya storkraftverk borde man satsa mera på sparåtgärder. Riksdagsgruppen ser inte heller kolkraftverk som någon lösning på problemet. Också de har många negativa sidor, t.ex. svavelnedfall. Också alternativet torv har sina negativa sidor

Energibolagen försöker hetsa upp allmänheten och speciellt riksdagen med det felaktiga påståendet att det genast behövs ett beslut om ett nytt storkraftverk. Detta beslut behövs ej förrän långt senare. Under mellantiden skall det satsas effektivt på forskning. Dessutom måste man få till stånd en slutgiltig plan för hur man skall göra sig av med det radioaktiva kärnavfallet. Det räcker inte med att föra avfallet från ett land till ett annat. Lika radioaktivt är det oberoende var det är placerat.

Mera jordgas!

Vad är då alternativet? Vilken energiform skall man satsa på? Idag är den mest miljövänliga energiformen jordgas. Detta var både Philip Hildén och Elisabeth Rehn övertygade om. Idag köper Finland endast 1/3 av den ursprungligen avtalade mängden jordgas från Sovjet. Detta p.g.a. att energibolagen hellre har satsat på olja. Om vi skulle köpa mera jordgas skulle dessutom det stora problemet med handelsbalansens brist på jämvikt delvis lösas. Många frågar sig vad vi gör om de stänger kranen s.a.s. Detta är egentligen inget större problem. Alla energiformer har sin osäkerhet. Inte är t.ex. kolens distribution dess säkrare än jordgasens.

Efter dessa inlägg av Philip Hilden och Elisabeth Rehn fördes en diskussion bland deltagarna om olika frågor i anknytning till temat. Vissa av deltagarna fortsatte sedan diskussionen i lite mysigare tecken.

Lotta Aschan

Hur mycket det strålar om vår framtid kommer snart att avgöras.

GRUNKURS I SANNOLIKHETSLÄRA

Varje tidning med självaktning ska ha pedagogiska målsättningar. Så också den här. Textmaterialet i grundkursen i sannolikhetslära är producerad av Tage Danielsson, känd rikssvensk humorist & humanist. Det är förvisso slappt att köra med lånade grejer, men det må gå för den här gången. Hör!

Sannolikhet

Sannolikhet va, det betyder väl nåt som är rikt sanning. Men riktigt lika sant som sanning är det inte om det är sannolikt.

Nu har vi tydligen inte råd

med äkta sanningar längre, utan vi får nöja oss med sannolikhetskalkyler. Det är synd det, för dom håller lägre kvalitet än sanningar. Dom är inte lika pålitliga. Dom blir till exempel väldigt olika före och efter. Jag menar, före Harrisburg så var det ju ytterst osannolikt att det som hände i Harrisburg skulle hända, men så fort det hade hänt rakade ju sannolikheten upp till intet mindre än 100 procent, så det var nästan sant att de det hade hänt. Men bara nästan sant. Det är det som är så konstigt. Det är som om man menar att det som hände i Harrisburg var så otroligt osannolikt så egentligen har det nog inte hänt. I själva verket gick ju hela det socialdemokratiska partiet och väntade i över ett halvår på att få veta om det som hände i Harrisburg har hänt eller inte, innan dom kunde bestämma sej för om dom ska tycka att kärnkraften är så farlig som den skulle vara om det som hänt i Harrisburg hade hänt. Nu har dom bestämt sej till sist, och tydligen kommit fram till att det som hände i Harrisburg inte har hänt, men att vi å andra sidan måste ha mycket bättre säkerhetsanordningar så det inte händer här också. Och man förstår ju att dom har tvekat, för en sådan olycka inträffar ju enligt alla sannolikhetsberäkningar bara en gång på flera tusen år, och då är det ju i varje fall inte troligt att den har hänt redan nu, utan det är väl i så

fall mera sannolikt att den har inträffat längre fram. Och då kommer ju saken i ett annat läge. För det kan ju inte vi bedöma nu. Då. Eller ...

Sen är det också det

att om det som hände i Harrisburg verkligen hände, mot förmodan, så är ju sannolikheten för att det ska hända en gång till, den är ju så oerhört löjligt jätteliten så att på sätt och vis kan man säga att det var nästan bra att det som hände i Harrisburg hände, om det nu gjorde det. För jag menar då kan man ju nästan säkert säga att det inte kommer att hända igen. I varje fall inte i Harrisburg. Och säkert inte samtidigt som förra gången. Risken för en upprepning är så liten att den är försumbar. Med det menas att den finns inte, bara lite.

Nu är ju det här rätt krångligt

för gemene man, så egentligen är det väl ingen idé att ha folkomröstning om sånt här. Folk i allmänhet dom tänker förstås på sitt grovhuggna vis att det som hände i Harrisburg verkligen har hänt. Dom tar det som en sanning. Dom förstår inte att en sak som inte ens är sannolik, den kan ju ännu mindre vara sann. Dom har inte hängt med i utvecklingen. Dom har fått lära sej av sina föräldrar att alltid tala sanning. Tala alltid sanning, barn, sa våra föräldrar till oss. Det får vi inte säga till våra barn utan vi måste lära dom att alltid tala sannolikt. Att säga sannolikheten, hela sannolikheten och ingenting annat än sannolikheten. Så att dom inser att det som hände i Harrisburg inte kan hända här, eftersom det inte ens hände där, vilket hade varit mycket mer sannolikt, med tanke på att det var där det hände.

Mittenförbundet –
slår hål på fördomarna